

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE, TECHNOLOGY AND GLOBAL CHALLENGES

**PROCEEDINGS OF XIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
AUGUST 20-22, 2026**

**TOKYO
2026**

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

21. *Горпинич А.* 170
ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ПРОЦЕСІ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ
22. *Доцевич Т. І.* 174
САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
23. *Ковальчук О. С.* 178
ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК РЕСУРС ПРОФІЛАКТИКИ
ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ
24. *Мельник М. М.* 182
ПСИХОЛОГІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У
ПРОЦЕСІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

25. *Васютинський Є., Сущенко Л. О.* 186
ІНТЕГРАЦІЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ В ОСВІТНІЙ
ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

LITERATURE

26. *Lanova V. V.* 191
THE “SELF-OTHER” DICHOTOMY IN THE CONTEXT OF
INTERCULTURAL COMMUNICATION: TOWARDS THE
PROBLEM OF LITERARY MULTICULTURALISM

PHILOLOGICAL SCIENCES

27. *Guliyeva Naila Aziz* 198
LANGUAGE ANXIETY IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: A
COMPREHENSIVE ANALYSIS OF THEORETICAL APPROACHES
AND EMPIRICAL EVIDENCE
28. *Zulfugarova Sabina Ali* 210
A COMPREHENSIVE MODEL FOR ACADEMIC WRITING
EDUCATION AT UNIVERSITIES
29. *Андрєєва О. Ю.* 218
ОСНОВНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО
ПРОСТОРУ
30. *Дубина О. А.* 223
ЛЕКСИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА ЯК ОСНОВА
ЛЕКСИКОЛОГІЧНИХ УНІВЕРСАЛІЙ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Андрєєва Ольга Юріївна,
Ст. викладач кафедри мовної підготовки
Запорізький державний
медико-фармацевтичний університет
м. Запоріжжя, Україна

Анотація: Основними аспектами моделювання концептуального простору є низка аспектів самого втілення концепту та створена навколо нього концептосфера. Якщо, наприклад, розглянемо концепт “Євросоюз” Оскільки під цим концептом розуміється сукупність всіх аспектів діяльності Європейського Союзу, то можливо виділити деякі аспекти цієї діяльності у вигляді окремих концептів.

Ключові слова: концептуальний простір, макрополя, вербалізація концепту.

Наприклад, зміст концепту “соціально-економічна діяльність ЄС” визначається загальним характером діяльності цієї організації особливого типу. В рамках цього концепту можна виділити ще й результати соціально-економічної діяльності ЄС: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄС у цілому, ЄДИНИЙ ВНУТРІШНІЙ РИНОК, ЕКОНОМІЧНО-ГРОШОВИЙ СОЮЗ та інші.

Діяльність Європейського Союзу в цьому напрямку спрямована на досягнення повної соціально-економічної інтеграції, що передбачає створення на основі єдиного внутрішнього ринку та економічно-грошового союзу об’єднаної економічної території зі спільними митними й торговельними кордонами. Також одним із пріоритетів Європейського Союзу визначено досягнення добробуту його громадян, важливим аспектом якого є поліпшення

якості життя. Тому можна стверджувати, що незважаючи на окремі відмінності в завданнях, економічна діяльність й соціальна політика знаходяться у тісному взаємозв'язку.

Межі концептуальних макрополів, як і всього простору, нечіткі, розмиті, з потенційною можливістю “зсуву” в той чи інший бік. Зміст соціально-економічної діяльності ЄС проектується на її кінцеві результати. В той же час окремі концепти макрополів ЄДИНИЙ ВНУТРІШНІЙ РИНОК і ЕКОНОМІЧНО-ГРОШОВИЙ СОЮЗ здатні знайти свій відбиток у СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Євросоюзу. Тому поділ концептуального простору на дві площини, що уособлюють собою основні аспекти процесу й результат цього процесу, – умовний, проведений лише в рамках і з метою дослідження. Кожна тема репрезентує окреме концептуальне макрополе та деталізується у підтемах – концептуальних полях. У цілому вони виступають конститuentами концептуального макрополя „Євросоюз”.

Загальні закономірності формування їхнього змісту залежать від особливостей вербальної репрезентації концепту. Концептуальні поля й мікрополя базуються на певних сіткових моделях. Ці моделі, чи структури, формуються на таких засадах:

- 1) ідентифікація актантів поля;
- 2) визначення їхніх статичних предикатів, які задаються списком;
- 3) виділення динамічних предикатів, що організуються у вигляді фреймів, представлених за допомогою схемат;
- 4) встановлення типових актантів поля, статичних атрибутів і фреймових структур на основі їх кількісного аналізу. Типові поняття формують прототиповий онтологічний образ.

Аксіологічні інтерпретації потенційно множинні та варіативні. Об'єктивізація оцінного ракурсу здійснюється за рахунок вибору самого факту, який ґрунтується на стереотипному баченні суспільством: позитивний, негативний чи нейтральний резонанс.

Процес категоризації та поділу світу відбувається постійно, і факторами,

які сприяють цьому, є нові концепти, що виникають з появою нових реалій. Кожна доба викликає до життя нові реалії, сприяє пізнанню нових явищ, а отже й формуванню відповідних концептів. Концепт виникає як образ, але, з'явившись у свідомості людини, цей образ здатен просуватися по рівням абстракції. І зі збільшенням рівня абстрактності, концепт перетворюється з власне чуттєвого образу на мисленнєвий.

Людина мислить концептами, комбінуючи їх та створюючи в рамках концептів та їх поєднань глибинні предикації, формуючи при цьому нові концепти як одиниці етнокультурної інформації, що віддзеркалюють світ національного світосприйняття предметів і понять, позначених мовою.

Таким чином, можна побачити, що місце об'єктів предметного світу, що номінують мовними знаками й виступають і вигляді їх денотатів, все більше займають ментальні сутності, що прямо і безпосередньо, або опосередковано презентують ці реалії. Когнітивний підхід до вивчення та аналізу мовного матеріалу має на меті пояснити, як і в якому обсязі фіксується у мовному коді весь комплекс знань людини про світ. Базисною категорією тут виступає категорія знань.

Як колись нова сфера діяльності людини, як колись нова царина знань Євросоюз знаменував собою створення нового фрагмента концептуальної системи, який отримав детальне відображення в мові. У всій своїй багатогранній діяльності та єдності цілей і прагнень Євросоюз постав як своєрідне новоутворення у світовій спільноті.

Як універсальна понятійна категорія, наділена змістом, концепт „Європейський Союз” може розділятися на концептуальні ознаки, на відміну від семантики лексем, членування якої здійснюється на семантичні. Спирачись на думку про те, що усякий лінгвістичний аналіз, що проходить у напрямі від семантики слова до змісту концепту, дає змогу за допомогою сем, які актуалізуються у сукупності випадків уживання слова, виділяти концептотворчі ознаки. Звідси і необхідність у застосуванні когнітивного аналізу, що є фактично виявленням змісту концептів на базі установлення системних значень

і мовленнєвих уживань лексичних одиниць, які вербалізують відповідний концепт.

Знання, набуте в результаті відображення людиною оточуючого світу, накопичений людством досвід, зафіксований у мові, зберігається в концептуальних системах. У науковій літературі під концептуальною системою розуміють динамічне ментальне утворення, основною функцією якого є обробка й нагромадження інформації в узагальненому вигляді.

Вербалізація має місце в текстах документів ЄС і може вважатись об'єктивною репрезентацією концепту засобами мови. З іншого боку, практично необмежені процеси вербалізації здатні забезпечити додаткову характеристикацію, в тому числі оцінювання мовою засобів масової інформації, які швидко реагують на процеси суспільного життя і словесно виражають широку гаму відтінків значення нових реалій позамовного світу.

Концепту "Євросоюз" як одиниці пізнання світу властиві різні ступені інформативної насиченості; являючись цілісним утворенням, він здатний поповнюватись і змінюватись, відображаючи досвід соціуму.

Кожне соціальне моделювання у мовній спільноті є у деякій мірі мовним моделюванням, при якому зміст концепту може видозмінюватись у залежності від конкретних обставин, сприйнятливості до змін носіїв тієї чи іншої мови.

Концептуалізація може розглядатись таким чином, як живий процес породження нових уявлень, і тоді завданням когнітологів є вивчення механізму утворення нових концептів, їх „включення” у вже існуючу концептуальну систему та здатність людини постійно поповнювати і видозмінювати цю систему.

Не можна залишити без уваги здатність людини категоризувати, виділяти із загального фону інформації про світ стійки, типові ознаки явищ і відповідно групувати їх. Звідси випливає те, що концепти формуються у процесі ототожнення або розмежування об'єктів, виокремлення їх властивостей, дій, спрямованих на ці об'єкти, та інших операцій, що пов'язуються з ними. Являючись дискретними змістовними одиницями колективної свідомості,

концепти відображають предмет реального або ідеального світу. Свою ж вербальну специфіку в кожній мові набувають у процесі вербалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Русанівський В.М. Структура лексичної і граматичної семантики. – К.: Наукова думка, 2019. – 236 с.
2. *Clausner T. and Croft W. Domains and Image Schemas // Cognitive Linguistics.* – 2020. – Vol. 10-1. – Berlin, New York: Mouton de Gruyter. – P. 1-31.
3. *Bartsch R. What is in the (Mental) Lexicon // Theorie und Praxis des Lexikons.* – Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2021. – P. 15-42.